MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

DEPARTAMENT POLITYCZNO-EKONOMICZNY

WYDZIAŁ PRASOWY

Nr. 68

Warszawa dn. 16 marca 2[illegible] r.

# Przegląd Prasy Z.S.R.R. i emigracji rosyjskiej

TREŚĆ:


I. Polityka zagraniczna ZSRR i stosunek do zagadnień międzynarodowych . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . Str. 1

II. Życie partyjne . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . . " 3

III. Sprawy narodowościowe . . . . . . . . . . . . . . . . " 3

IV. Polityka socjalna i zawodowa . . . . . . . . . . . . " 3

V. Życie gospodarcze . . . . . . . . . . . . . . . . . . . " 4

VI. Notatki i informacje . . . . . . . . . . . . . . . . . " 5

PRZEGLĄD PRASY Z.S.R.R. I EMIGRACJI ROSYJSKIEJ.

Nr.68. Warszawa, dnia 16.marca 1928 r.

I.POLITYKA ZAGRANICZNA Z.S.R.R. I STOSUNEK DO ZAGADNIEŃ MIĘDZYNAR.

Po wyborach w Polsce.

PRAWDA z 13/3. p.t. "Cudowne ocalenie polskiego parlamentaryzmu" warszawski koresp.K.Wolski stwierdza zwycięstwo Bloku rządowego i jednocześnie stara się wyjaśnić przyczyny tego zwycięstwa. Koresp. pisze, że wszystko zostało uczynione, byle tylko osięgnąć zwycięstwo. Zastosowano w całej rozciągłości metodę przekonywania i przymuszania. "Stado sowicie opłacanych oratorów i agitatorów wypełniło znakomicie swą rolę. Komu nauka faszystowska nie lazła do głowy, temu wbijano ją dębowemi pałkami. Na agitację rzucono olbrzymie sumy pieniężne. Wykorzystano wszystko - prasę, trybunę, kino, teatr, radio". Koresp.pisze dalej o bogatych plakatach, nadmiernej ilości ulotek, iluminowanych aeroplanach etc. Stwierdza on, że inaczej agitowano sfery zachowawcze, inaczej inteligencję, inaczej mieszczaństwo, inaczej chłopów, inaczej kler, a inaczej komunistów. "Za pomyślne zwycięstwo Bloku rządowego - ironizuje koresp.modlił się nawet cudotwórca z Góry Kalwarji". Według korespondenta tak systematycznej agitacji nie prowadziła w Polsce jeszcze żadna partja. Strona reklamowa była postawiona po amerykańsku.

Pisząc o metodzie przymuszania koresp.stwierdza, iż najbardziej popularnym sposobem, wynalezionym przez Piłsudczyków było anulowanie list wyborczych. I tak na 64 okręgi wyborcze zatwierdzono tylko 13 list komunistycznych. Pozatem stosowano najróżnorodniejsze represje - zamykano np.wybitnych działaczy białoruskich czy ukraińskich na czas wyborów do więzienia, jak np.Szakuna, Szapiela i Fiderkiewicza.

Analizując rezultat wyborów koresp. stwierdza jednak, że Marsz. Piłsudski mimo wszystko, odniósł zwycięstwo. Rozbił blok prawicowy i wzrósł jego kosztem. Przemysłowcy np.poparli Piłsudskiego, bo przekonali się, że lepiej broni ich interesów, niż hjeno-Piast. Główną przyczyną zwycięstwa bloku rządowego nad prawicą było odebranie jej argumentu katolicyzmu.

Wybory dowiodły - zdaniem koresp., że faszyzm polski potrafił dogadać się z podstawowymi ugrupowaniami, które on reprezentuje.Piłsudczyzna dowiodła iż potrafiła ona wryć się głęboko w polskie życie społeczne. Cała tragedja stronnictw kwestjonujących do ostatniej chwili prawo Piłsudczyków do kierowania faszyzmem polskim, leży w tem, że nie zrozumiały one rzeczywistego wpływu obozu Piłsudskiego.

Co się tyczy zwycięstwa P.P.S., to zdaniem korespondenta jest to zwycięstwo Pyrrhusa. Bo chociaż P.P.S. powiększyła swój stan posiadania o 20 mandatów, to jednak za wyjątkiem Łodzi straciła wpływy w centrach przemysłowych, zyskując je natomiast na wsiach. Kor. stwierdza duże zwycięstwo komunistów, które byłoby jeszcze większe, gdyby rząd nie był anulował list wyborczych i nie stosował wobec nich terroru. P.P.S. wprawdzie została usunięta z okręgów robotniczych, lecz na jej miejsce pojawił się przeciwnik daleko groźniejszy - bo jawny faszyzm.

Pisząc o zachwycie prasy rządowej z powodu zwycięstwa Bloku rządowego, że dzięki temu właśnie zwycięstwu został uratowany parlamentaryzm w Polsce, koresp.pisze, że jeżeliby dyktator nie zwyciężył, to posłałby on parlament do wszystkich djabłów, - tak należy rozumieć formułę, wysuniętą przez uratowaną demokrację.

"Parlamentaryzm polski uniknął śmierci, lecz oczekują go nowe ciężkie próby. Zwycięstwo rządu daje piłsudczykom możność zmienić sposobem konstytucyjnym ustrój polityczny Polski. Zobaczymy, co pozostanie z parlamentu po nowym"cudzie", jaki Marszałek zamierza nad nim uczynić".

PRAWDA z 14/3. powołując się na "Rzeczpospolitą" stwierdza zwycięstwo komunistów i Hromady - głównie na kresach, w województwie nowogrodzkiem. Zwycięstwo to dziennik szacuje na 50 %.

IZWIESTJA z 14/3. stwierdzają zwycięstwo Bloku rządowego, który będzie starał się wytworzyć silne centrum. Głównem zadaniem nowego sejmu będzie dokonanie zmian w konstytucji w kierunku rozszerzenia praw prezydenta i rządu, zmiany zasady składu Senatu i zrównanie go w prawach z Sejmem. Zrealizowanie projektu reformy konstytucji sprowadziłoby rolę sejmu do zera i zabezpieczyło obecnemu rządowi zupełną swobodę działania. Taka reforma konstytucji legalizowałaby tylko formalnie istniejącą faktycznie dyktaturę Piłsudskiego.

TRZY PROJEKTY.

IZWIESTJA z 14/3. piszą, iż w Genewie debatują nad tem, w jakiby sposób usunąć sowiecki projekt rozbrojenia z porządku dziennego. Jednym z takich sposobów jest odesłanie projektu do Komisji. Czy sposób ten się uda - jest wątpliwe. W każdymbądź razie odżegnać się od projektu sowieckiego nikomu nie będzie dozwolone i nikomu się to nie uda. Rozumieją to nawet konserwatyści angielscy, którzy przez usta Cushenduna w Lidze Nar. musieli poruszyć projekt sowiecki. Że z projektem sowieckim nie będzie się można załatwić bezbarwnemi kompromisowemi formułami o bezpieczeństwie, zrozumieli to nawet politycy genewscy. Od chwili złożenia projektu sowieckiego pojawiły się trzy nowe, mające gwarantować pokój.

Pierwszy to projekt Kelloga, nie mający żadnego znaczenia realnego wobec rosnących wciąż zbrojeń. Byłby on wówczas realny, gdyby proponował pozbawienie państw elementów wojny. Projekt ten skonstruowany został nie na podstawie analizy przyczyn, wiodących do wojny, lecz na iluzji pacyfistycznej, która w swej treści jest nieszkodliwa. Projekt Kelloga jest projektem wyrzeczenia się wojny na pewien czas, - czas przejściowy od pokoju do wojny.

Drugi projekt to memorandum drugiej międzynarodówki, które odznacza się zupełnem przemilczeniem projektu sowieckiego. Odznacza się ono również wiarą w moralną polityczną siłę opinji publicznej na kapitalistyczne sfery rządzące. Projektowi temu brak jakichkolwiek realnych gwarancyj. Wysuwanie socjaldemokratycznej lub nacjonalnej rewolucji, jako środka zapobieżenia wojnie, nie może być brane na serjo. Tylko noworodki lub szarlatami polityczni mogą wysuwać podobne gwarancje pokoju. Jednem słowem druga Międzynarodówka wskazuje środki, nie zabezpieczające warstw pracujących przed wojną, lecz zabezpieczają burżuazję przed rewolucją na wypadek wojny.

Trzecim projektem jest projekt gwarancji bezpieczeństwa, wypracowany na ostatniej sesji Komitetu bezpieczeństwa i arbitrażu. Projekt ten zmierza do pozbawienia par.19.Paktu Ligi wszelkiego znaczenia, albowiem pakty regjonalne nie są niczem innem, jak gwarancją status quo. Rekomendacje Ligi zawierania takich Paktów, są jednym ze środków zmuszenia zwyciężonych państw do wejścia w sferę paktów regjonalnych wbrew ich interesom. Projekt ten otwiera pole dla wszelkiego szantażu. Np.Polska może zwrócić się do Ligi Nar.z notyfikacją, że Niemcy nie chcą zawrzeć wschodniego Locarna w celu zagwarantowania zachodnich granic Polski, co grozi pokojowi. Zasada paktów regjonalnych może doprowadzić do tego, że Liga uzna za stosowne zmusić Niemcy do zawarcia Locarna wschodniego.

wpływu

które

Ż.S.R.R. A PERSJA.

EKONOMICZESKAJ ZIZN z 14/3. stwierdza ożywienie się handlu między Sowietami a Persją od chwili podpisania traktatu handlowego.W pierwszym kwartale rb. tj.po podpisaniu traktatu export perski wynosi 15,091.000 rb.podczas gdy w I.kwartale r.ub.wynosił tylko 7,274.000.Export ZSRR. do Persji również wzrósł, lecz nie w tym stosunku, co export Perski.

## 3. ŻYCIE PARTYJNE.

NOMINACJA P.ORDŻONIKIDZE

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 11/III ogłasza uchwałę rady komisarzy ludowych ZSRR o nominacji p.Ordżonikidze na stanowisko komisarza generalnego dla kontroli nad przebiegiem wiosennej kampanji siewnej - na czas choroby p.Ciurupy, który przed 10 dniami objął powyższe stanowisko.

## 4. SPRAWY NARODOWOSCIOWE.

ZBLIŻENIE KULTURALNE BIAŁORUSINOW Z UKRAINCAMI

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 10/III donosi, że delegacja literatów białoruskich w osobach poetów Janko Kupały, Kołasa i innych przybyła do Charkowa w celu wzięcia udziału w obchodzie na cześć poety ukraińskiego Tarasa Szewczenki. Udział poetów białoruskich w tym obchodzie ma być świadectwem zbliżenia kulturalnego pomiędzy białorusinami a ukraińcami w ramach państwowości sowieckiej.

## 6. POLITYKA SOCJALNA I ZAWODOWA.

ZWALCZANIE SPRZEDAŻY PRZYDZIAŁOW ROLNYCH

"IZWIESTJA" z dn. 10/III /Odesa/ podaje, iż w okręgu Odeskim władze wykryły szereg wypadków kupna i sprzedaży przydziałów rolnych. We wsi Szebenka kilku włościan niezamożnych sprzedało przed przesiedleniem się do obwodu Uralskiego swe przydziały zamożnym włościanom, t.zw. "kułakom". W dokonaniu tej tranzakcji pośredniczył prezes sowietu wiejskiego Kułaczkowski. Ogólne zebranie członków gminy potwierdziło tranzakcję i legalizowało ją wbrew podstawom sowieckiego ustawodawstwa społecznego. Cała sprawa została wykryta przez przypadkowego korespondenta pisma sowieckiego "Czerwony Step". Winni dokonania nielegalnej tranzakcji będą surowo ukarani.

ROZWIAZANIE SOWIETOW WIEJSKICH NA WOŁYNIU

"PROLETARSKA PRAWDA" z dn. 6/III /Kijów/ donosi z Żytomierza, iż prezydjum wołyńskiego okręgowego komitetu wykonawczego sowietów rozwiązało 5 sowietów wiejskich w gminie Czernihowskiej. Członkowie prezydjum tych sowietów oskarżeni są o współdziałanie z duchowieństwem i świadome szkodzenie przeprowadzanym przez władzę sowiecką zakupom zboża, samoopodatkowaniu się ludności i t.p.

## 6. ŻYCIE GOSPODARCZE.

ZEŚRODKOWANIE NAUKOWEJ PRACY RADJOWEJ W LENINGRADZIE

"TORGOWO-PROMYSZLENNAJA GAZIETA" z dn. 10/III /Moskwa/ donosi o decyzji rządu ZSRR o skoncentrowaniu całej naukowo-technicznej pracy nad rozwojem przemysłu radjowego w ZSRR w Leningradzie. W związku z tą decyzją przeniesione będzie do Leningradu centralne laboratorjum radjowe, które istniało dotychczas w Niżnim Nowgorodzie. Kierownictwo reorganizacją sowieckiego przemysłu radjowego powierzono prof.Boncz-Brujewiczowi.

ROZWÓJ SOWIECKIEGO PRZEMYSŁU SZEWCKIEGO

"KOMMUNA" z dn. 9/III /Niżnij Nowgorod/ donosi, że w Kostromie otwarto wielką nową sowiecką fabrykę obuwia, której produkcja wynosi 3 tysiące par obuwia dziennie.

SYTUACJA NA RYNKU PRACY W ZSRR

"TORGOWO-PROMYSZLENNAJA GAZIETA" z dn. 11/III /Moskwa/ ogłasza zebrane przez centralny urząd statystyczny w Moskwie dane o sytuacji na rynku pracy w ZSRR. Według obliczeń tego urzędu liczba robotników, zatrudnionych w przemyśle sowieckim i innych gałęziach gospodarki, z wyjątkiem rolnictwa, wynosi 8,186 tysięcy osób. Wrazie zaliczenia do tej liczby robotników sezonowych wzrośnie ona do 8,659 tysięcy osób. W porównaniu z 1925/26 rokiem gospodarczym świadczy to o zwiększeniu się absolutnej liczby sowieckich robotników przemysłowych o 5,3% w bieżącym roku gospodarczym. Najbardziej wzrosła liczba osób zatrudnionych w przemyśle budowlanym, bo o całe 27% w porówaniu z ubiegłym rokiem gospodarczym. Po tym przemyśle następuje handel, w którym liczba zatrudnionych pracowników wzrosła w 1926/27 roku gospodarczym o 14,3% w porówaniu z ubiegłym rokiem gospodarczym. Liczba urzędników sowieckich, którzy przez tą statystykę zaliczani są do liczby osób, zatrudnianych w różnych gałęziach gospodarki sowieckiej, wzrosła o 4,8%. Jednocześnie zmalała liczba osób zatrudnionych w przemyśle naftowym, chemicznym, garbarskim, futrzanym i poligraficznym. Liczba dni pracy w roku wzrosła z 259 do 262, liczba godzin pracy wynosiła przeciętnie 7 i pół godzin na dobę. Zarobki osób zatrudnionych w przemyśle i innych gałęziach sowieckiego życia gospodarczego wzrosły przeciętnie w 1926/27 roku gospodarczym o 9% w porównaniu z rokiem ubiegłym. Przeciętny zarobek robotnika, zatrudnionego w przemyśle sowieckim równał się w bieżącym roku gospodarczym 61,87 rubli czerwońcowych, przeciętny zarobek urzędnika sowieckiego oraz osób zatrudnionych w rozmaitych gałęziach gospodarki sowieckiej prócz przemysłu - 60,88 rubli czerwońcowych. Najlepiej przedstawiała się sytuacja w kolejnictwie, w którym zarobki pracowników i robotników wzrosły przeciętnie o 13% w ciągu roku gospodarczego, najgorzej - w handlu i administracji państwowej.

## 10. NOTATKI I INFORMACJE.

MAKSYM GORKIJ WRACA DO ZSRR

"IZWIESTJA CIK ZSSR" z dn. 10/III donosi, że pisarz Maksym Gorkij zapowiedział powrót do ZSRR w maju r.b.

TAJNE ORGANIZACJE MŁODZIEŻY ROSYJSKIEJ

"DNI" z dn. 10/III /Paryż/ podaje za pismem moskiewskim "Komsomolskaja Prawda" z dn. 6/III artykuł w sprawie tajnych organizacyj młodzieży szkolnej w sowieckich uczelniach średnich w Leningradzie. "Komsomolskaja Prawda" stwierdza istnienie szeregu tych organizacyj, z których część znajduje się pod wpływem psychologji kontr-rewolucyjnej lub hołduje ideom religijnym. Członkowie tych organizacyj propagują całkowite wyeliminowanie polityki komunistycznej ze szkolnictwa sowieckiego, zwalczają propagandę przeciwreligijną, organizują strajki z okazji świąt kościelnych. Tego rodzaju nastroje wśród uczniów sowieckich szkół średnich podtrzymywane są przez personel pedagogiczny, w składzie którego niema prawie członków partji komunistycznej. W piśmie "Komsomolskaja Prawda" z dn. 9/III ogłoszony jest szereg dalszych przykładów z życia szkół sowieckich w Leningradzie. W jednej z tych szkół ogłoszono "pogrom żydowski", który trwał dwa dni i skierowany był przeciwko uczniom żydom, we wszystkich prawie szkołach istnieją odznaki, noszone przez uczniów. Odznaki te świadczą o nawiązaniu do tradycji byłych gimnazjów carskich i innych uczelni przedrewolucyjnych. Naprzykład uczniowie 41 sowieckiej szkoły średniej w Leningradzie, która mieści się w lokalu byłego gimnazjum Piotrowskiego, noszą pierścionki z podobizną cara Piotra I lub jego inicjałami. Prócz rozmaitych kółek i organizacyj o tem zabarwieniu istnieją również w sowieckich uczelniach średnich w Leningradzie liczne kółka i tajne stowarzyszenia uczniów o charakterze niemoralnym. Członkowie tych stowarzyszeń rozpowszechniają wśród uczniów i uczenic literaturę pornograficzną i wywierają szkodliwy wpływ na kolegów i koleżanki. "Komsomolskaja Prawda" uznaje, iż jedynym środkiem na zwalczenie tych niezdrowych objawów w życiu szkolnictwa sowieckiego jest zwiększenie liczby profesorów i nauczycieli, należących do partji komunistycznej.

OMAWIANIE PROBLEMATU NARODOWOŚCIOWEGO NA EMIGRACJI

"DNI" z dn. 10/i 13/III ogłasza obszerne sprawozdanie z przebiegu dyskusji nad zagadnieniem narodowościowym w Rosji. W dyskusji tej brali udział reprezentanci ormian, tatarów azerbajdżańskich, rosjan i innych narodowości. Członek ormiańskiej partji ludowej Atabekow wysunął hasło federacji republiki ormiańskiej z Rosją, socjalista azerbajdżański Alibekow bronił niepodległości Azerbajdżanu. Zasługuje na uwagę stanowisko członka rosyjskiego zjednoczenia republikańsko-demokratycznego na emigracji Oboleńskiego oraz socjalisty rosyjskiego Wiszniaka, którzy stanęli na stanowisku bezwzględnej obrony jedności terytorjalnej Rosji w granicach ZSRR, oraz powoływania się p.Wiszniaka na politykę Polski w stosunku do Rosji.

ROZSTRZELANIE SPRAWCÓW PODPALENIA ZAKŁADÓW DUBROWSKICH

"PRAWDA" z dn. 11/III donosi, iż sprawcy podpalenia zakładów Kombinatu Dubrowskiego nad Newą Mieńszykow, Wartiajnen, Majorow i Timofiejew zwrócili się do prezydjum C.K.W. sowietów ZSRR z prośbą o ułaskawienie. Prezydjum C.K.W. prośbę tą odrzucił, wobec czego wyrok sądu sowieckiego w Leningradzie, który skazał wszystkich czterech na karę śmierci, wykonano.

"KRASNAJA GAZIETA" z dn. 8/III podaje, iż skazany na śmierć w powyższej sprawie Mieńszykow, były pracownik zakładów Kombinatu Dubrowskiego, był obywatelem Finlandji.

ZAPRZECZENIE GEN.TOPORKOWA

"DNI" z dn. 13/III /Paryż, pismo socjalistyczne pod redakcją p.Kiereńskiego/ ogłasza deklarację zamieszkałego w Białogrodzie generała kozackiego Toporkowa, zwróconą przeciwko działaczowi kozackiemu na emigracji, leaderowi partji "Wolnoje Kazaczestwo" gen.Bykadorowowi. Gen.Toporkow zaprzecza aby brał jakikolwiek udział w akcji politycznej gen.Bykadorowa.

ORGANIZACJA "MOPR" NA UKRAINIE

"KOMMUNIST" z dn. 8/III /Charków/ donosi w sprawozdaniu z obrad wszechukraińskiego zjazdu organizacji "Mopr" w Charkowie, że na stanowisko prezesa C.K. tej organizacji powołano członka sowieckiej partji komunistycznej p.Halperyna. Organizacja "Mopr" liczy na Ukrainie sowieckiej 740 tysięcy członków oraz 10,585 kółek. Organizacja zajmuje się pomocą więźniom w 29 więzieniach na terytorjum "państw kapitalistycznych".

NOMINACJA P.ZATOŃSKIEGO

IBIDEM z dn. 4/III podaje, iż rząd Ukrainy sowieckiej mianował p.Zatońskiego na stanowisko prezesa komisji rządowej dla przeprowadzenia ukrainizacji sowieckich instytucyj administracyjnych w USRR.

KONTROLA NAD KAMPANJĄ SIEWNĄ NA UKRAINIE

IBIDEM ogłasza uchwałę rządu USRR w sprawie rozciągnięcia ścisłej kontroli władz sowieckich nad wiosenną kampanją siewną na terytorjum USRR. Dla przeprowadzenia tej kontroli utworzono specjalną komisję, na której czele stanął członek kolegjum komisarjatu ludowego rolnictwa p.Reznikow. Wszystkie instytucje sowieckie na Ukrainie mają wykonywać wszystkie bez wyjątku rozporządzenia p.Reznikowa, skierowane ku osiągnięciu najlepszych wyników siewu wiosennego.